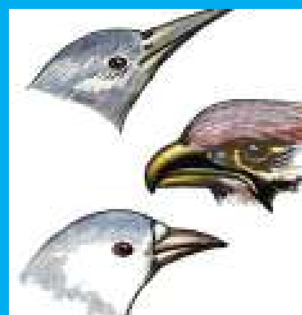
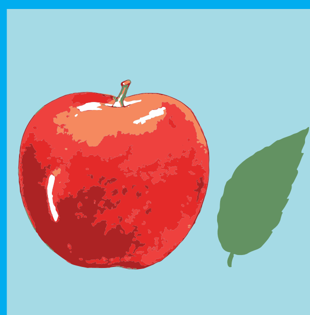
جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت معارف

هنــــر رســـامی

صنف چهارم

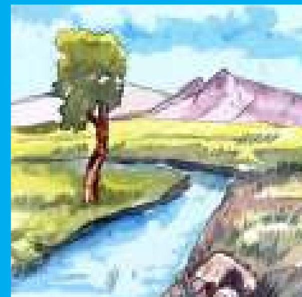

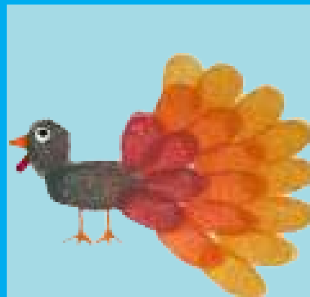

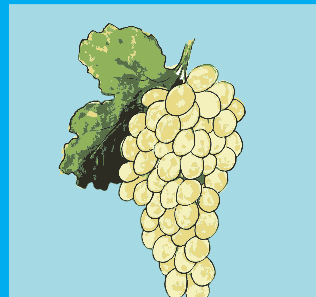

سال چاپ: ۱۳۹۷ هـ.ش.

سرود ملی

دا وطن افغانستـــان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولـو کور دی
د پښتــون او هــزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېــواد به تل ځليږي
په سينـه کې د آسيـا به
نوم د حق مـو دی رهبـر

دا عــزت د هــر افغان دی
هر بچی يې قهرمـــان دی
د بــلوڅـــو د ازبکـــو
د تـرکمنـــو د تـاجکـــو
پاميريـان، نورستانيـان
هـم ايمـاق، هم پشه يان
لکه لمر پر شـنه آسمان
لکـه زړه وي جـاويــدان
وايـو الله اکبر وايو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحیم

وزارت معارف

هنـــــر رســـــامی

صنف چهارم

سال چاپ: ۱۳۹۷ هـ.ش.

مشخصات کتاب

مضمون: هنر رسامی

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی بخش هنر نصاب تعلیمی

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صنف: چهارم

زبان متن: دری

انکشاف دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تالیف کتب درسی

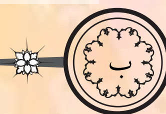
ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامهٔ وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۷ هجری شمسی

مکان چاپ: کابل

چاپ‌خانه: مطبعهٔ بهیر

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

پیام وزیر معارف

اقرأ باسم ربک

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی‌پایان بر رسول خاتم- حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه‌گان هویداست، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه‌های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش‌گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می‌روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می‌نمایند. در چنین برهه سرنوشت‌ساز، رهبری و خانوادهٔ بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می‌باشد.

از همین‌رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت‌های مهم وزارت معارف پنداشته می‌شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب‌های درسی در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه‌های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی باکیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکرشده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به‌عنوان تربیت کننده‌گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می‌گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، از هر نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش‌های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤولیت پذیری، با این نیت تدریس راآغاز کنند، که در آیندهٔ نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

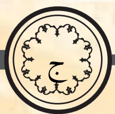
همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه‌های فردای کشور می‌خواهم تا از فرصت‌ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفادهٔ بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این کتاب درسی مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آن‌ها در این راه مقدس و انسان‌ساز موفقیت استدعا دارم.

با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مترقی دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فهرست

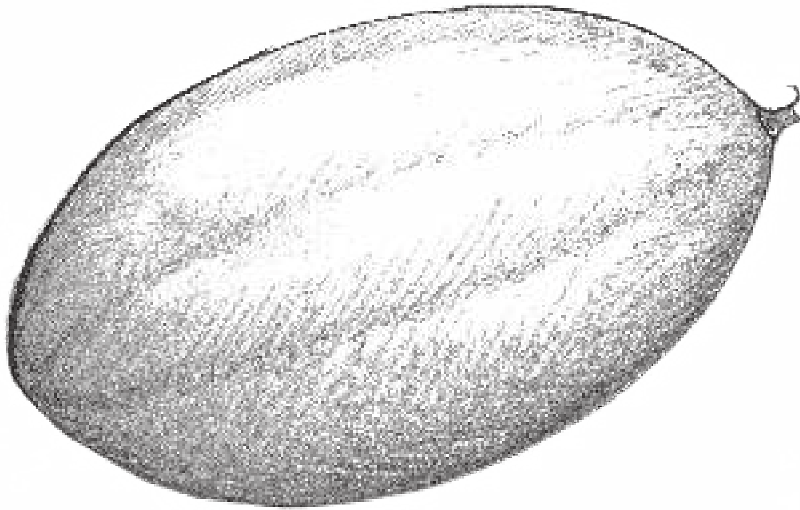
درس ۱

رسم خربوزه

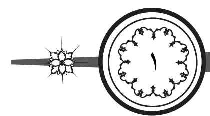
هدف

آشنایی شاگردان با ترسیم نمودن خربوزه، با خطوط بیرونی و پرداز آن توسط پنسل نرم.

پرسش: گاهی خربوزه را توسط پنسل رسم نموده اید؟

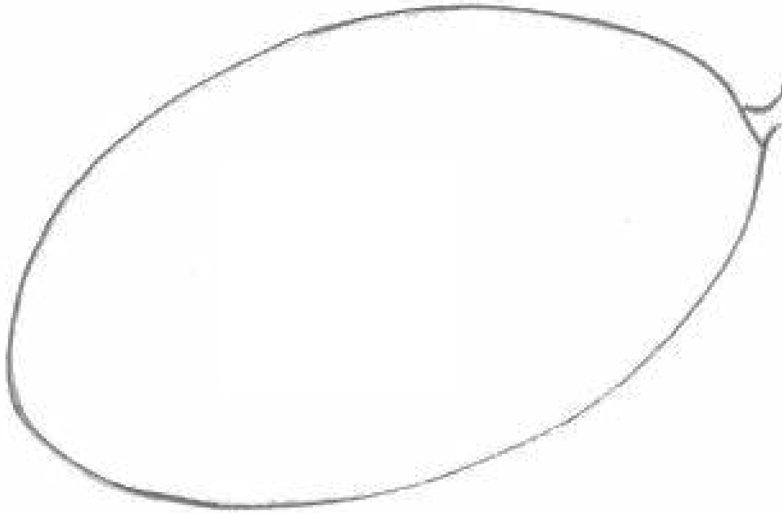
مرحله (۲)

فعالیت

شکل خربوزه را با در نظر داشت ترسیم خطوط بیرونی آن طور مرحله یی رسم نموده، توسط پنسل پرداز، سایه و روشن آن را بر جسته سازید.

مرحله (۱)

کار خانه گی

خربوزه را در کتابچه‌های خود با پنسل رسم؛ سپس آن را پرداز دهید.

درس ۲

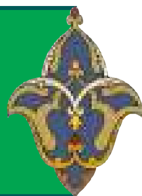
رنگ آمیزی خربوزه

هدف
شاگردان طرز ترسیم و رنگ آمیزی خربوزه را بدانند.

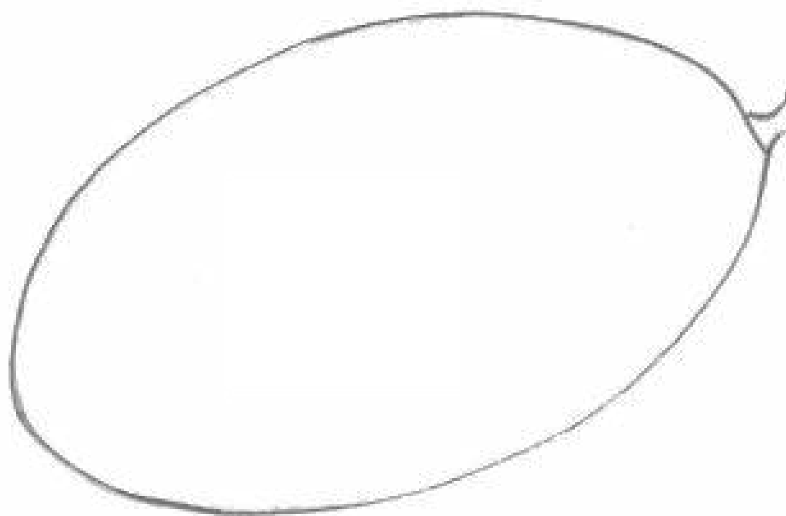
پرسش: چه فکر می‌کنید، خربوزه دارای کدام رنگ‌ها است؟

مرحله (۲)

فعالیت: شاگردان شکل زیر را با خطوط خفیف توسط پنسل رسم و مطابق رهنمایی استاد بعد از تکمیل شدن شکل به صورت مرحله یی آن را رنگ آمیزی نمایند.

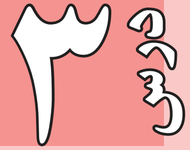
مرحله (۱)

کار خانه‌گی

خربوزه را با خطوط خفیف رسم نموده؛ سپس آن را رنگ آمیزی نمایند.

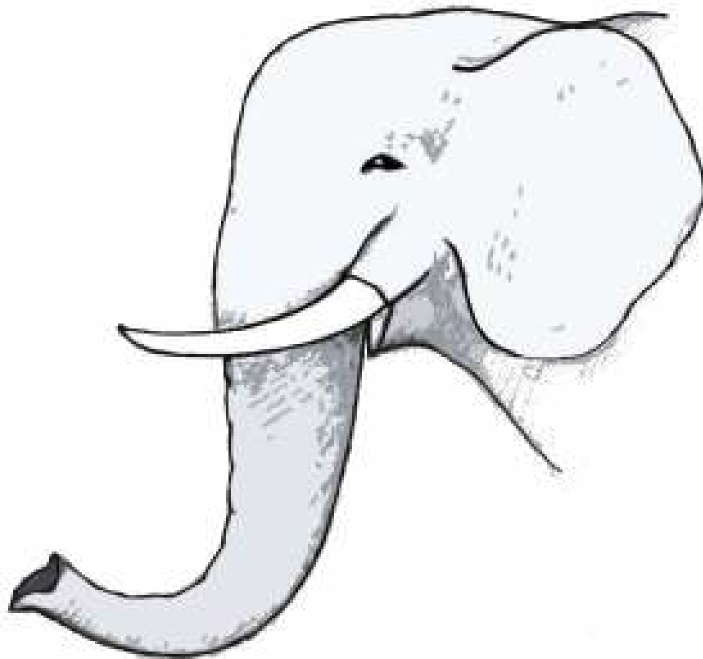

ترسیم سر فیل

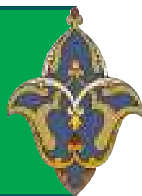
هدف

آشنایی شاگردان با ساختمان و طرز ترسیم سر فیل توسط پنسل.

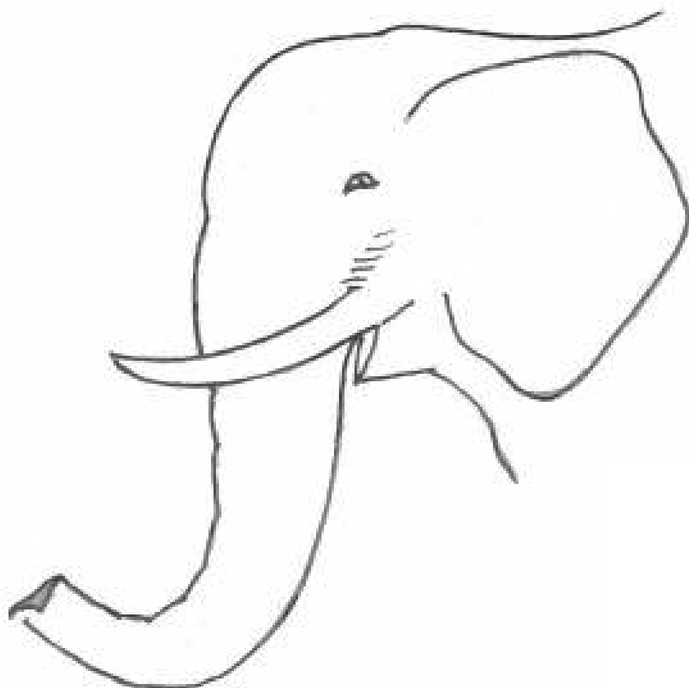
پرسش: به نظر شما سر فیل چگونه رسم می شود؟

مرحله (۲)

فعالیت: در گروه‌ها تقسیم شوید و هر گروه در بارۀ ترسیم مرحله یی سر فیل فکر نموده، آن را مطابق کار استاد و شکل زیر رسم نمایند. در آخر رسم هر گروه با هم مقایسه گردد.

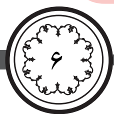

مرحله (۱)

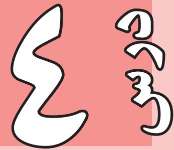
کار خانه‌گی

سر فیل را از روی کتاب درسی ترسیم نموده، روز دیگر به صنف بیاورید.

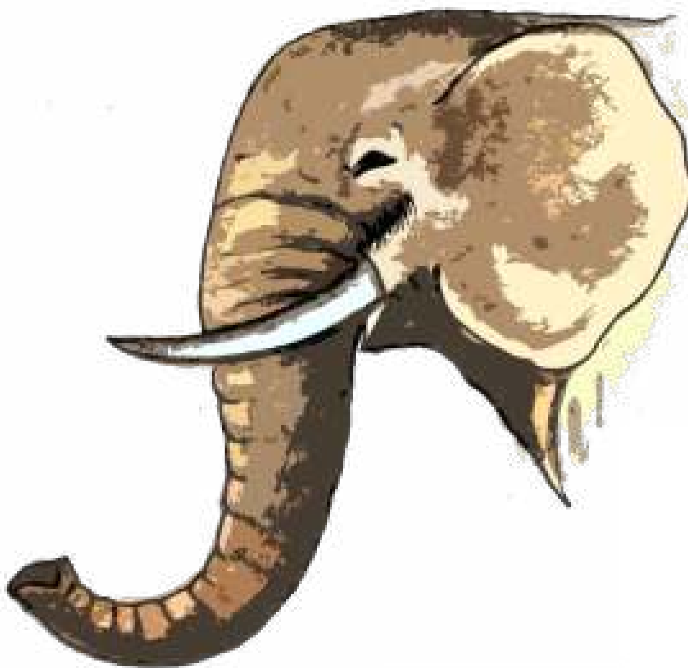

رنگ آمیزی سر فیل

هدف: آشنایی شاگردان با طرز ترسیم، خطوط بیرونی و رنگ آمیزی سر فیل.

پرسش: چه فکر می‌کنید ترسیم سر فیل را توسط پنسل از کدام مرحله شروع می‌کنید؟

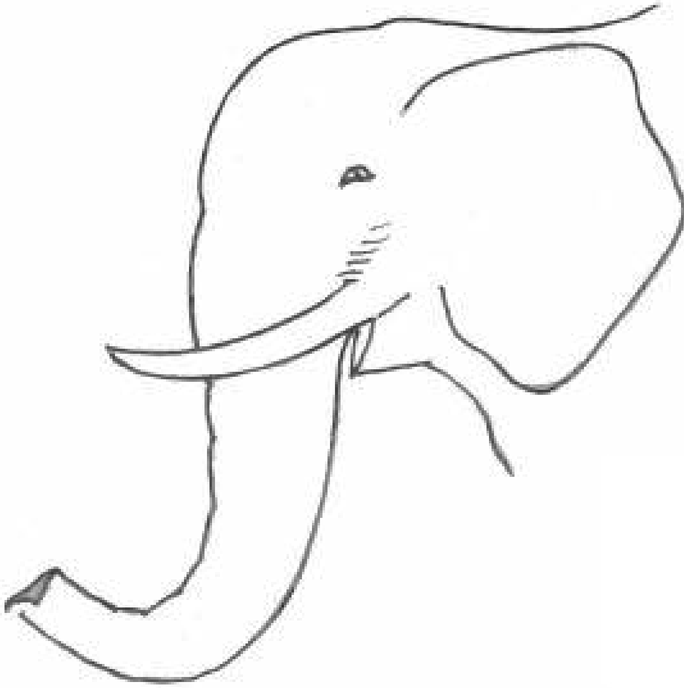

مرحله (۲)

فعالیت

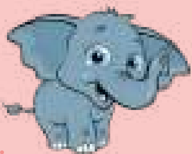
شکل زیر را با دقت دیده و با در نظر داشت مراحل آن، سر فیل را رسم کرده؛ سپس آن را با کمک استاد محترم رنگ آمیزی کنید.

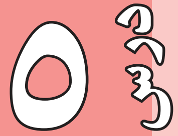
مرحله (۱)

کار خانه‌گی

سر فیل را از روی کتاب درسی ترسیم نموده و آن را رنگ آمیزی نمایید.

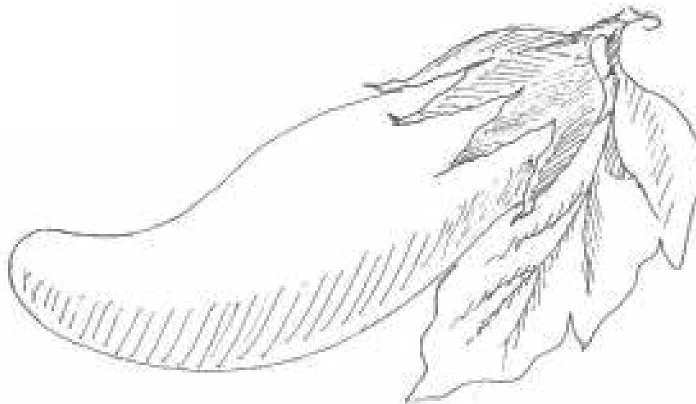

ترسیم بادنجان سیاه

هدف

آشنایی شاگردان با طرز رسم و پرداز بادنجان سیاه توسط پنسل.

پرسش‌ها: • برای ترسیم بادنجان سیاه، از کدام وسایل استفاده می‌نمایید.
• گاهی بادنجان سیاه را ترسیم کرده اید؟

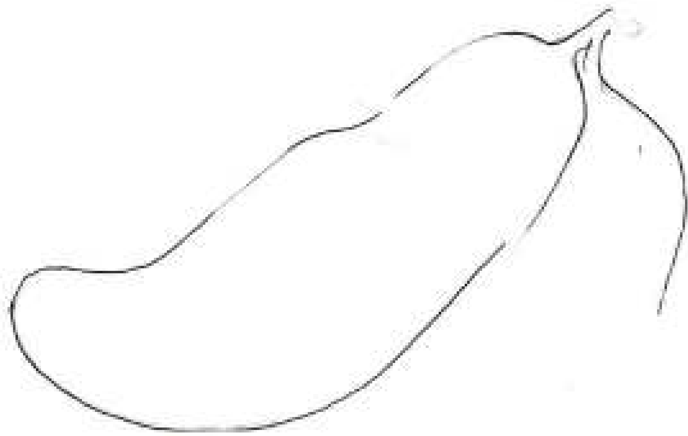

مرحله (۳)

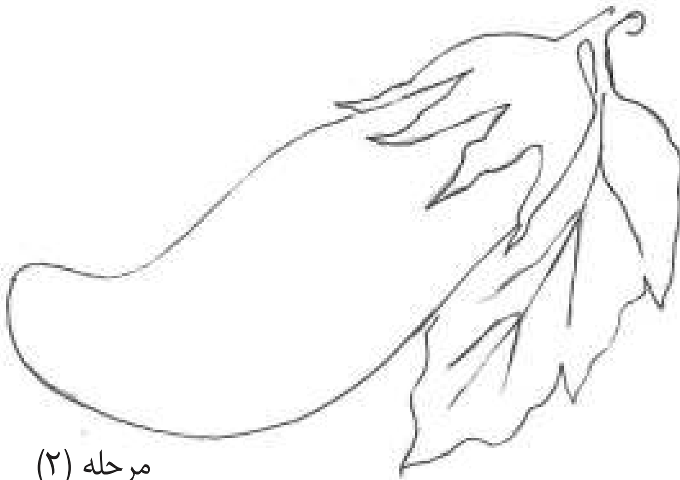

فعالیت

در گروه‌ها شکل زیر را طور مر حله یی ترسیم نمایید؛ سپس هر گروه رسم خویش را به گروه دیگر نشان دهد.

مرحله (۱)

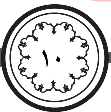

مرحله (۲)

کار خانه گی

شکل بالا را درکتابچه‌های خود رسم نمایید.

درس ۶

کاردستی بادنجان سیاه

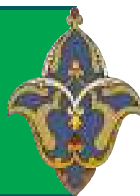
هدف

آشنایی شاگردان با طرز رنگ آمیزی کار دستی بادنجان سیاه.

پرسش‌ها:
- چگونه می توان از مواد محیطی یک بادنجان سیاه را ساخت؟
- به نظر شما، با کدام رنگ‌ها می‌توان بادنجان سیـــاه را رنگ آمیزی نمود؟

مرحله (۲)

فعالیت

از گِل و یا ازمواد دیگر مانند: خمیره کاغذ، موم و کاغذهای باطله برای ساختن کار دستی بادنجان سیاه استفاده کنید.

مرحله (۱)

کار خانه گی

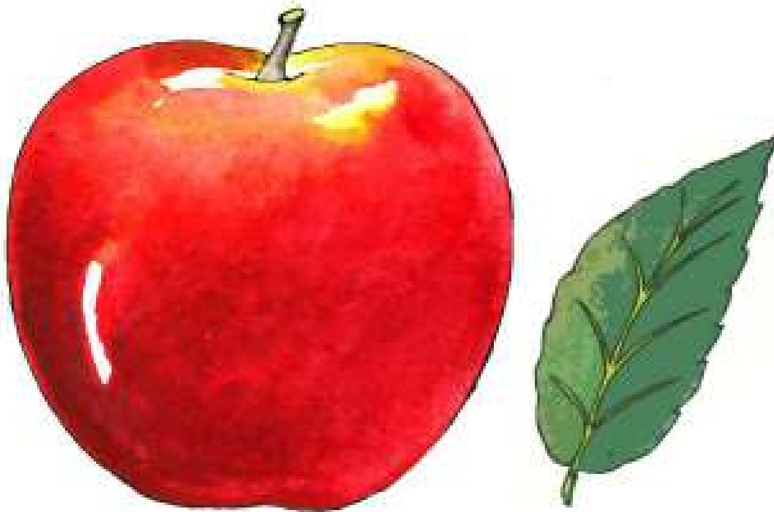
یکی از سبزی‌ها را از مواد محیطی ساخته و با خود به صنف بیآورید.

درس ۷

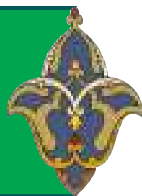
ترسیم سیب و برگ

هدف:آشنایی شاگردان با طرز ترسیم سیب و برگ توسط پنسل و رنگ آمیزی آن.

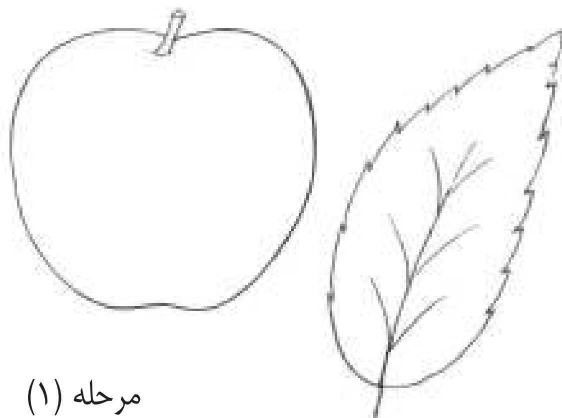
پرسش: گاهی سیب را توسط پنسل ترسیم و رنگ آمیزی نموده اید؟

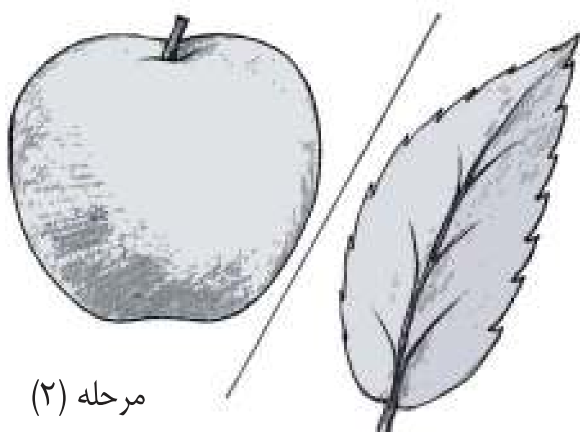
مرحله (۳)

فعالیت: زمانی که معلم محترم سیب و برگ روی تخته رسم می‌کند به دقت نگاه کنید؛ شکل سیب و برگ را از روی تخته و رسم کتاب، رسامی نموده؛ سپس رنگ آمیزی کنید.

مرحله (۱)

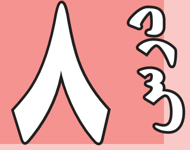

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

مطابق میل خود سیب و برگ را ترسیم نموده، رنگ آمیزی کنید.

ترسیم درخت و برگ

هدف

آشنایی شاگردان با طرز ترسیم درخت و برگ و رنگ آمیزی آن.

پرسش: به نظر شما رسم کدام برگ آسانتر است؟

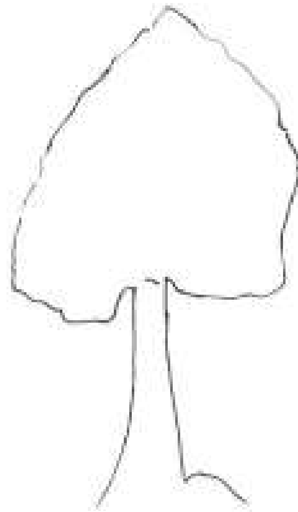
مرحله (۳)

فعالیت

در گروه‌ها، راجع به اشکال زیر و رسم تخته باهم مشورت نموده؛ سپس آن‌ها را رسم و رنگ آمیزی کنید.

مرحله (۱)

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

مطابق میل خود درخت و برگ را رسم و رنگ آمیزی کنید.

درس ۹ رنگ آمیزی سیب و درخت

هدف

آشنایی شاگردان با طرز رنگ آمیزی سیب و درخت.

پرسش‌ها:
- به نظر شما رنگ سیب از رنگ برگ آن چه تفاوت دارد؟
- در شکل زیر چه را می‌بینید؟

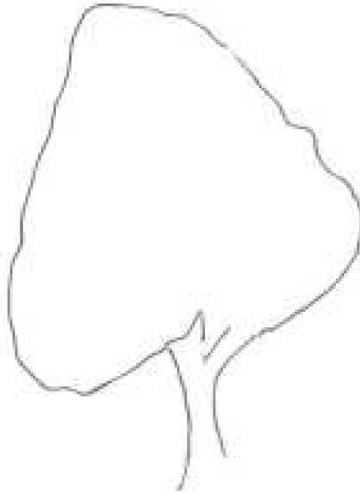

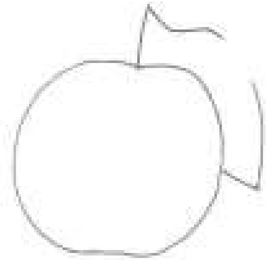
مرحله (۳)

فعالیت

اشکال زیر را به دقت ببینید و آن‌ها را با خطوط خفیف شکل داده، رنگ آمیزی نمایید.

مرحله (۱)

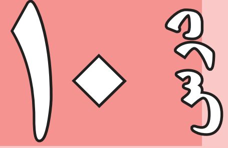
مرحله (۲)

کار خانه‌گی

شاگردان درمورد رنگ‌های سیب و درخت فکر نموده، آن‌ها را ترسیم و رنگ آمیزی کنید.

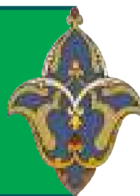
رنگ آمیزی بادنجان رومی

هدف: آشنایی شاگردان با طرز ترسیم بادنجان رومی، خطوط بیرونی و رنگ آمیزی آن.

پرسش: در شکل زیر کدام رنگ‌ها را مشاهده می‌نمایید؟

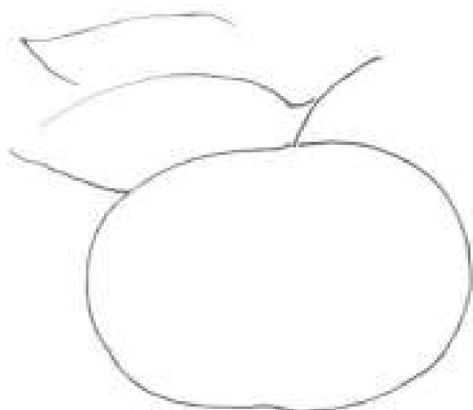

مرحله (۳)

فعالیت

بادنجان رومی را به دقت رسم نموده و از رنگ‌های مناسب در رنگ آمیزی آن استفاده کنید.

مرحله (۱)

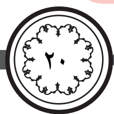

مرحله (۲)

کار خانه گی

بادنجان رومی را با پنسل رسم نموده؛ سپس آن را رنگ آمیزی نمایید.

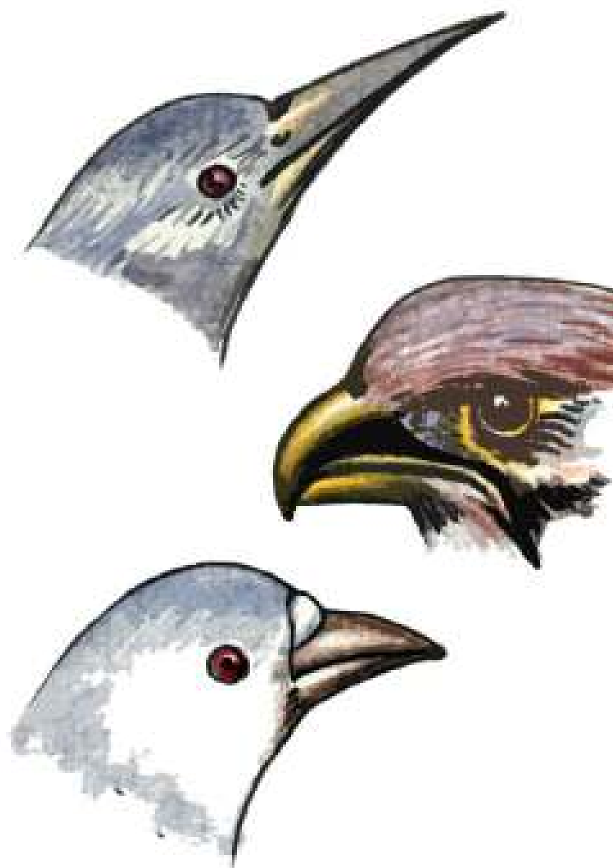
درس ۱۱

ترسیم سر پرنده‌گان

هدف

آشنایی شاگردان با طرز ترسیم و رنگ آمیزی سر پرنده‌گان.

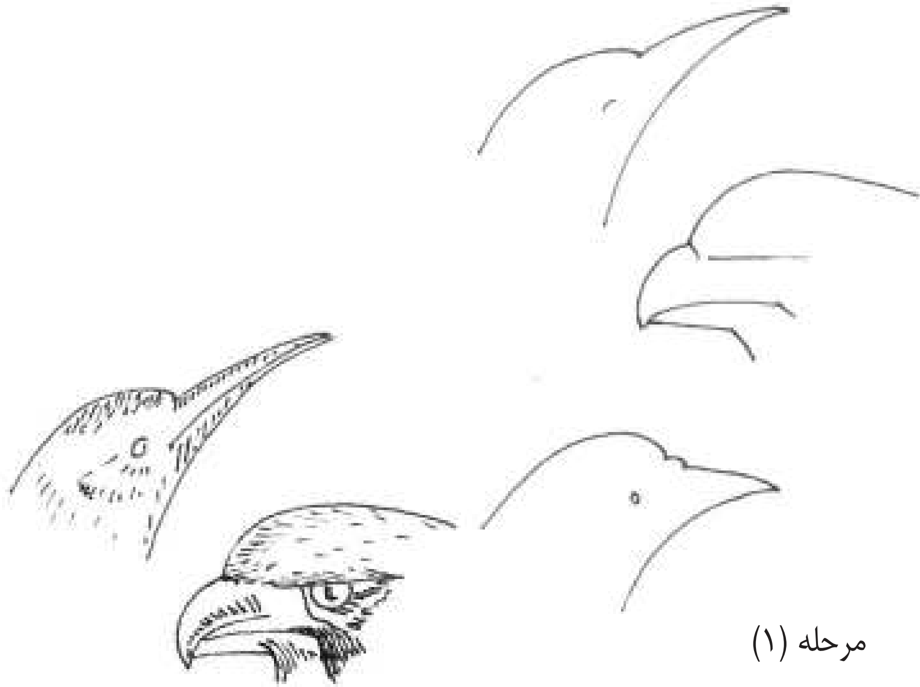
پرسش: اشکال زیر را با کدام رنگ‌ها رنگ آمیزی می نمایید؟

مرحله (۳)

فعالیت: در گروه‌ها یکی از اشکال زیر را مطابق میل خود ترسیم نموده، جاهای سایه و روشن آن را توسط پنسل پرداز دهید؛ سپس آن را رنگ آمیزی کرده و به دیوارصنف آویزان کنید.

مرحله (۱)

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

سر یکی از پرنده گان را مطابق میل خود رسم کنید.

درس ۱۲

رسم پرنده

هدف: آشنایی شاگردان با طرز ترسیم (سکیچ) و پرداز پرنده‌ها، سایه و روشنی آن توسط پنسل.

پرسش‌ها:
- در شکل زیر چه می‌بینید؟
- شکل پرنده را چگونه رسم و پرداز می‌دهید؟

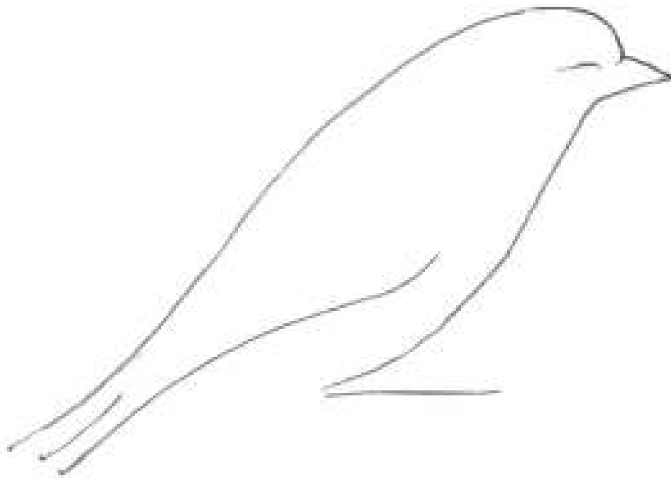

مرحله (۲)

فعالیت

یکی از اشکال پرنده‌ها را نظر به علاقهٔ خود رسم کنید؛ سپس با رهنمایی معلم محترم آن را پرداز دهید.

مرحله (۱)

کار خانه‌گی

شکل یک پرنده را در کتابچه‌های خود رسم کرده با پنسل پرداز دهید.

درس ۱۳

رنگ آمیزی پرنده

هدف

آشنایی شاگردان با طرز ترسیم و رنگ آمیزی پرنده.

پرسش: گاهی پرنده را ترسیم و رنگ آمیزی نموده اید؟

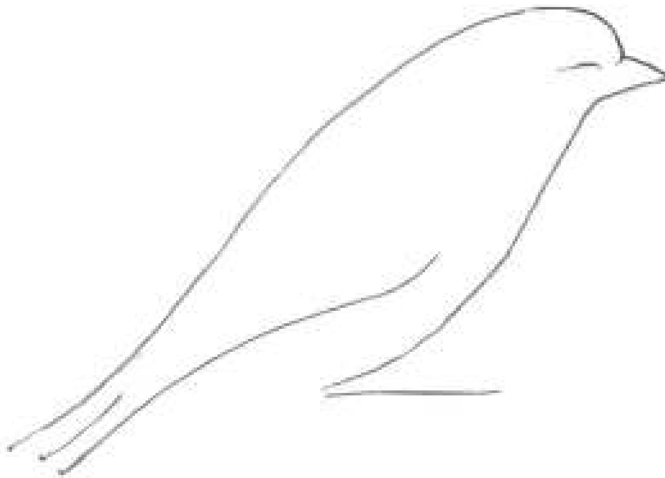

مرحله (۲)

فعالیت

شکل زیر را به دقت نگاه کنید و آن را با در نظر داشت دوری و نزدیکی شکل رسم نموده؛ سپس رنگ آمیزی نمایید.

مرحله (۱)

کار خانه‌گی

یک پرنده را مطابق میل خود در کتابچه‌های تان ترسیم و رنگ آمیزی کنید.

درس ۱۴

ساختن کاردستی

هدف

آشنایی شاگردان با طرز ساختن کار دستی از مواد سادهٔ محیطی.

پرسش: به نظر شما کدام مواد برای ساختن یک کار دستی به کار میرود؟

مرحله (۴)

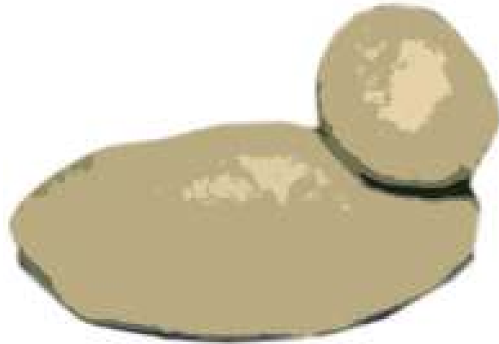

فعالیت

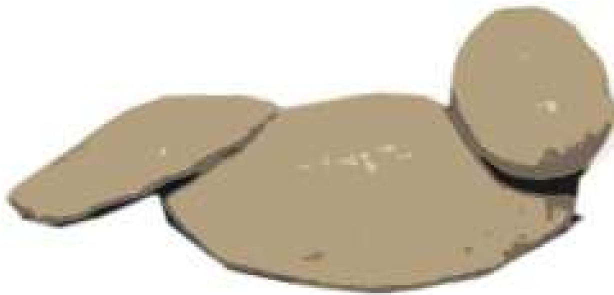
با کمک معلم محترم، نخست شکل اصلی را در نظر گرفته اسکلیت بندی پرنده را تکمیل کنید؛ سپس آن را رنگ آمیزی نمایید.

مرحله (۱)

مرحله (۲)

مرحله (۳)

کار خانه‌گی

با استفاده از مواد محیطی، یک کار دستی ساخته و آن را به صنف بیاورید.

درس ۱۵

رسم سر قوچ

هدف

آشنایی شاگردان با طرز ترسیم و رنگ آمیزی سر قوچ

پرسش: آیا گاهی سر قوچ را ترسیم و رنگ آمیزی نموده اید؟

مرحله (۳)

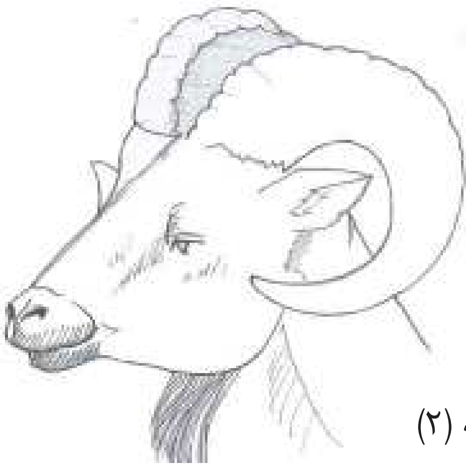

فعالیت

مطابق شکل زیر یکی از اشکال دیگر را ذریعهٔ پنسل با خطوط خفیف رسم کرده و پرداز دهید.

مرحله (۱)

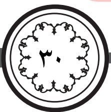

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

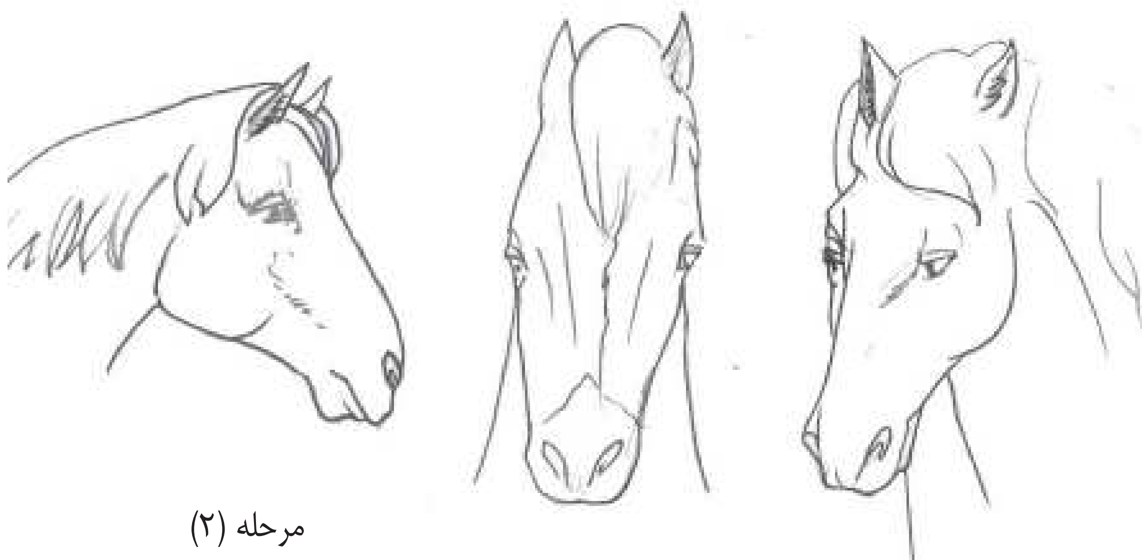
سر قوچ را از روی کتاب ترسیم و رنگ آمیزی کنید.

درس ۱۶ ترسیم سر اسپ

هدف: آشنایی شاگردان با طرز شکل دهی (سکیچ) سر اسپ توسط پنسل از زوایای مختلف.

پرسش: در اشکال زیر چه را می بینید؟

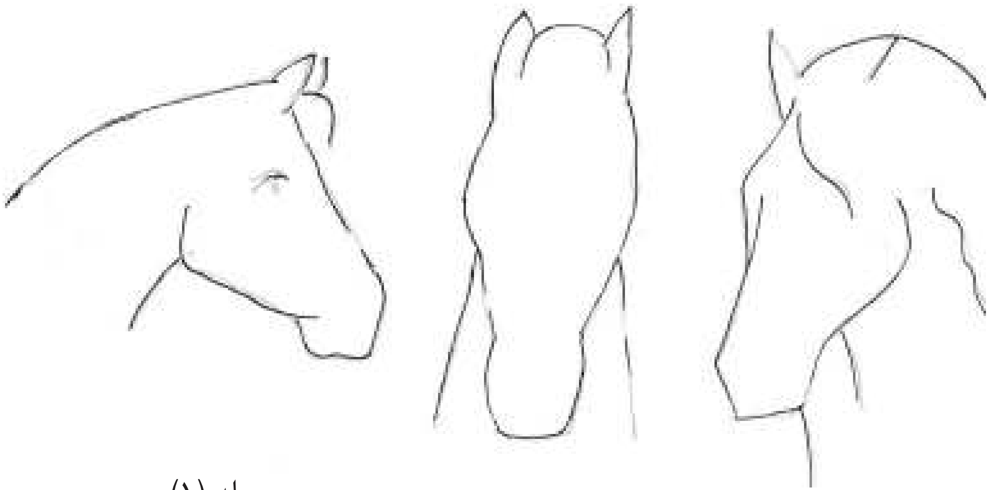

مرحله (۲)

فعالیت

شکل سر اسپ را مرحله به مرحله توسط پنسل نرم سکیچ نموده و پرداز دهید.

مرحله (۱)

کار خانه گی

سر اسپ را رسم نموده پرداز دهید.

درس ۱۷

رنگ آمیزی سر اسپ

هدف: آشنایی شاگردان با طرز ترسیم و رنگ آمیزی سر اسپ از زوایای مختلف.

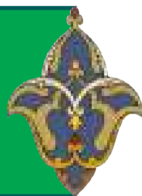
پرسش: در شکل های زیر کدام رنگ‌ها را می‌بینید؟

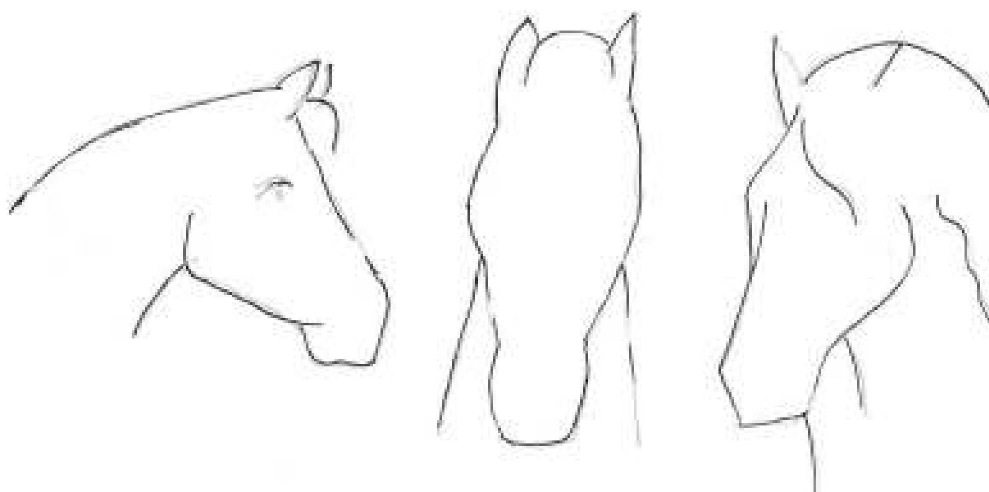

مرحله (۲)

فعالیت

نخست سر اسپ را رسم نموده؛ سپس آن را رنگ آمیزی کنید و کوشش شود که رنگ آمیزی مطابق شکل اصلی باشد.

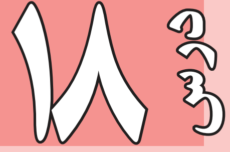
مرحله (۱)

کار خانه‌گی

یک بار دیگر سر اسپ را ترسیم و رنگ آمیزی کنید؟

ترسیم خوشهٔ انگور

هدف

شاگردان طرز رسم (سکیچ) و پرداز خوشهٔ انگور را بدانند.

پرسش: گاهی انواع انگور را دیده و ترسیم کرده اید؟

مرحله (۲)

فعالیت

رسم زیر را ببینید، ابتدا خطوط بیرونی آن را رسم نموده، بعد ذریعهٔ پنسل پردازهای تاریک و روشن تصویر را برجسته سازید.

مرحله (۱)

کار خانه‌گی

پرداز را در رسم کردن خوشهٔ انگور در نظر گرفته، عمل کنید.

درس ۱۹

رنگ آمیزی خوشه انگور

هدف

آشنایی شاگردان با طریقهٔ ترسیم و رنگ آمیزی خوشهٔ انگور.

پرسش: در ترسیم خوشهٔ انگور از کدام وسایل و رنگ استفاده می‌کنید؟

مرحله (۲)

فعالیت

در گروه‌ها تقسیم شده، در بارهٔ رنگ آمیزی شکل زیر باهم مشورت نمایید؛ سپس کارهای گروهی خویش را به همصنفان تان نشان دهید.

مرحله (۱)

کار خانه‌گی

خوشهٔ انگور را رسم و رنگ آمیزی کنید.

درس ۲۰

ترسیم پروانه‌ها

هدف

آشنایی شاگردان با طرز ترسیم و رنگ آمیزی پروانه‌ها.

پرسش‌ها:
- گاهی در مورد انواع پروانه‌ها فکر کرده اید؟
- آیا در مورد رنگ پروانه‌ها چیزی گفته می‌توانید؟

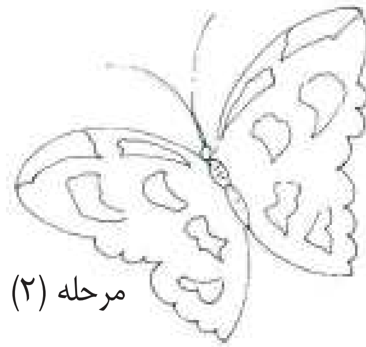

مرحله (۵)

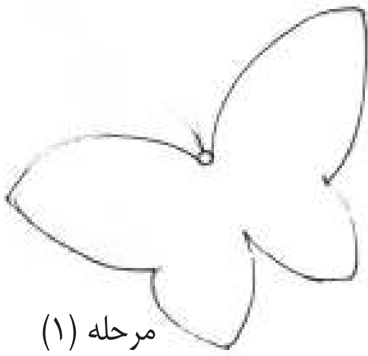

فعالیت

یکی از اشکال زیر را مطابق ذوق خویش رسم نموده، بعداً آن را رنگ آمیزی کنید.

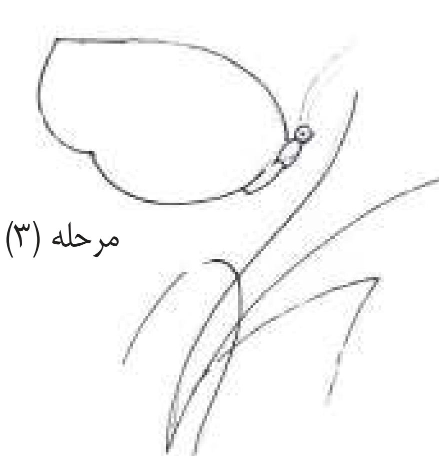
مرحله (۲)

مرحله (۱)

مرحله (۴)

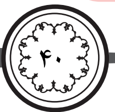

مرحله (۳)

کار خانه‌گی

یک پروانه را از کاغذ و یا مواد دیگر بسازید.

درس ۲۱

ساختن اشکال ابتکاری

هدف: آشنایی شاگردان با تصاویر ابتکاری ذریعهٔ انگشتان دست توسط رنگ و اضافه نمودن خطوط در آن‌ها.

پرسش: در شکل زیر کدام تصویر را مشاهده می‌نمایید؟

مرحله (۲)

فعالیت

اشکال زیر را با انگشتان دست و رنگ‌ها، روی صفحهٔ کاغذ با اضافه نمودن خطوط، اشکال مختلف مطابق تصویر کتاب بسازید.

مرحله (۱)

کار خانه‌گی

یک تصویر ابتکاری مطابق خواست خود تان کار نمایید و آن را به صنف بیاورید.

درس ۳۳

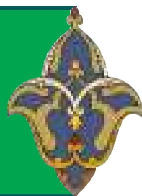
دیزاین برگ

هدف: آشنایی شاگردان با طرز رنگ آمیزی طرح و دیزاین‌ها و ساختن آن از مواد ساده محیطی آشنا شوند.

پرسش‌ها:
- برای ساختن یک طرح از محیط و ما حول تان چه قسم مواد را انتخاب می‌کنید؟
- تا حال طرح‌های نقاشی به روش سبک اسلامی را دیده و ترسیم نموده اید؟

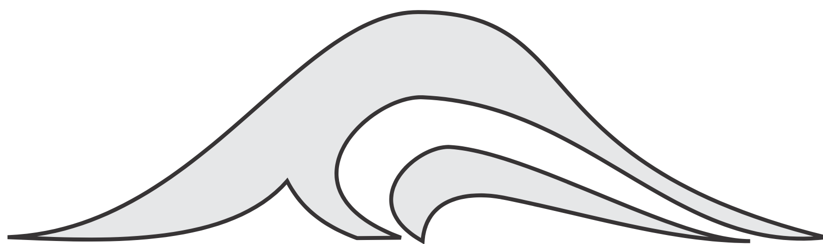
مرحله (۳)

فعالیت: بر علاوهٔ طرح زیر می‌توانید طرح‌های دیگری را خارج از صنف درسی مطابق میل خود ترسیم نمایید و روز بعد آن را به صنف آورده و به همصنفان تان نشان دهید.

مرحله (۱)

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

در خانه یک طرح بسازید و با خود به صنف بیاورید.

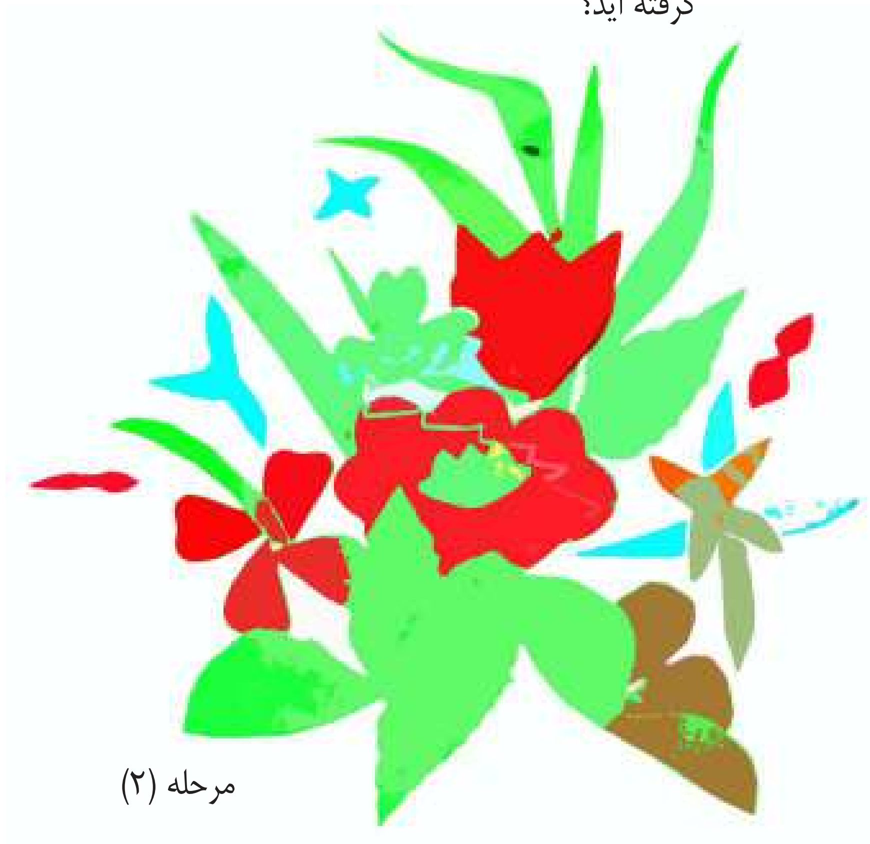

طرح و دیزاین ابتکاری گل‌ها

هدف:
آشنایی شاگردان با طرح های ابتکاری از مواد طبیعی.

پرسش‌ها:
- چه فکر می‌کنید، از کدام مواد برای طرح استفاده می‌شود؟
- گاهی از گل‌ها برای دیزاین حاشیه کتابچه‌های تان کار گرفته اید؟

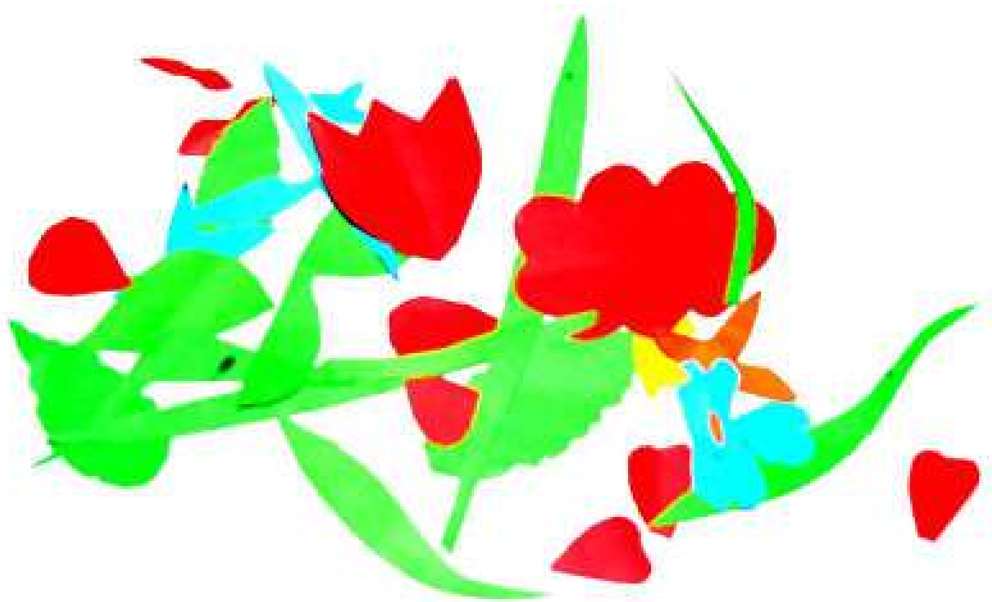

مرحله (۲)

فعالیت

نخست فکر نموده ؛ سپس مطابق ذوق خویش یک شکل را طرح و دیزاین کنید.

مرحله (۱)

کار خانه‌گی

مطابق میل خود یک طرح را از مواد سادهٔ محیطی ساخته و به صنف بیاورند.

درس ۲۴ ترسیم دیزاین گل

هدف

آشنایی شاگردان با انتخاب رنگ و کاربرد آن در دیزاین.

پرسش: کدام رنگ‌ها را در دیزاین گل‌ها استفاده می‌نمایید؟

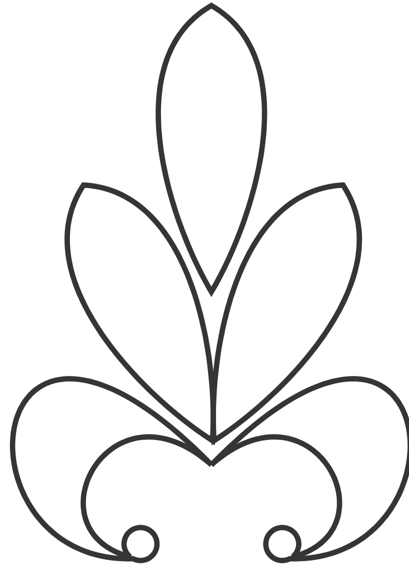

مرحله (۳)

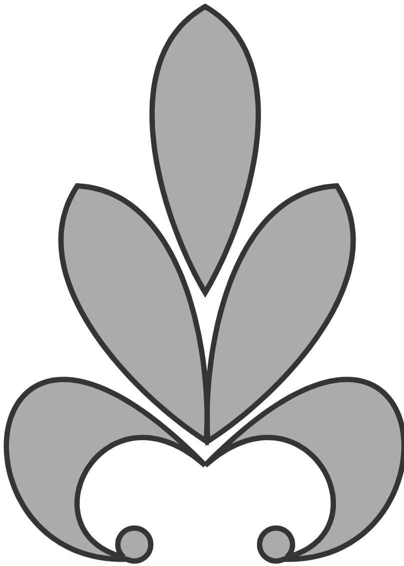

فعالیت

اشکال زیر را طور مرحله وار ترسیم نموده؛ سپس با کمک معلم محترم آن را تکمیل کنید.

مرحله (۱)

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

دیزاین‌های مختلف را در خانه ترسیم و رنگ آمیزی کنید.

درس ۲۵

رسم کردن مناظر طبیعی

هدف

آشنایی شاگردان با ترسیم کردن اشکال تخیلی و ذهنی.

پرسش‌ها:

- گاهی یک تصویر را به طور تخیلی ترسیم و رنگ آمیزی نموده اید؟
- به نظر شما، در ترسیم اشکال تخیلی از کدام وسایل استفاده می‌نمایید؟

فعالیت

با در نظر داشت شکل زیر یک تصویر تخیلی را رسم نموده و آن را مطابق میل خود رنگ آمیزی کنید.

مرحله (۱)

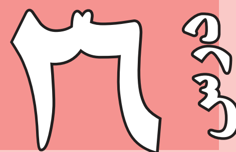

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

در بارهٔ رسم‌های تخیلی به دقت فکر نموده و یک شکل را در ذهن خود مجسم سازید.

درس ۳۶ شکل ابتکاری از مواد محیطی

هدف

رشد استعدادهای ابتکاری در شاگردان.

پرسش: آیا گاهی از ذهن خود کدام چیزی ساخته اید؟

مرحله (۴)

فعالیت

برعلاوهٔ شکل زیر شما خود یک کار دستی ابتکاری بسازید و به همصنفان تان نشان دهید

مرحله (۱)

مرحله (۲)

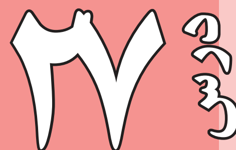

مرحله (۳)

کار خانه‌گی

اشکال ابتکاری را در خانه از مواد محیطی ساخته و به صنف بیاورید.

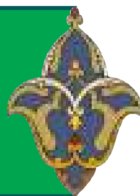

اشکال ابتکاری توسط رنگ‌ها

هدف: آشنایی شاگردان با طرز ساختن اشکال ابتکاری را توسط رنگ ها و مواد محیطی.

پرسش: از موادیکه شما در ساختن اشکال ابتکاری استفاده میکنید نام ببرید؟

مرحله (۲)

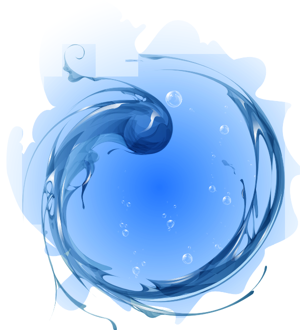
فعالیت

با پف کردن رنگ روی صفحه کاغذ شکل های مختلف بسازید.

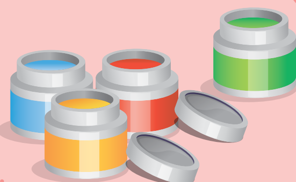
مرحله (۱)

کار خانه‌گی

مطابق به ذوق خود اشکال ابتکاری ساخته به صنف بیاورند.

درس ۲۸

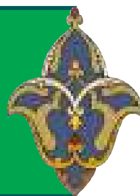
ساختن گل‌های کاغذی

هدف: آشنایی شاگردان با طرز ساختن گل‌ها توسط کاغذهای رنگه و سفید.

پرسش: از کاغذهای سفید و رنگه چه چیزها ساخته می توانید؟

مرحله (۲)

فعالیت: شکل زیر را با دقت دیده و مطابق رهنمود داده شده گل‌ها را نخست در روی کاغذهای رنگه و سفید رسم نمایید؛ سپس توسط قیچی برش کرده به روی کاغذ سفید آن را بچسپانید، تا گل‌های کاغذی مختلف از آن به دست آید.

مرحله (۱)

کار خانه‌گی

از کاغذهای رنگه و سفید گل‌های مختلف بسازید.

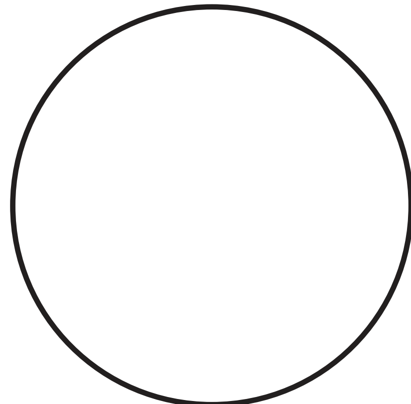

درس ۲۹

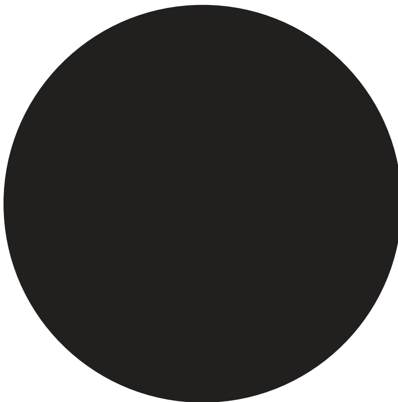
دو رنگ بیطرف

هدف:آشنایی شاگردان با دو رنگ بیطرف و طریق استفاده آن‌ها در رنگ آمیزی اشکال.

پرسش‌ها:
- چه فکر می‌کنید رنگ‌های بیطرف در نقاشی چه وقت مورد استفاده قرار می‌گیرد؟
- آیا در شکل زیر رنگ بیطرف موجود است؟

سفید

سیاه

فعالیت

دو رنگ بیطرف را با هم ترکیب نموده و رنگی که از آن به دست می‌آید نام بگیرید.

سفید

سیاه

فولادی

کار خانه‌گی

دو رنگ بیطرف را با هم در کتابچه های خود روز دیگر به صنف بیاورید.

درس ۳۰

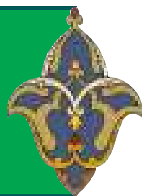
رسم تخیلی

هدف

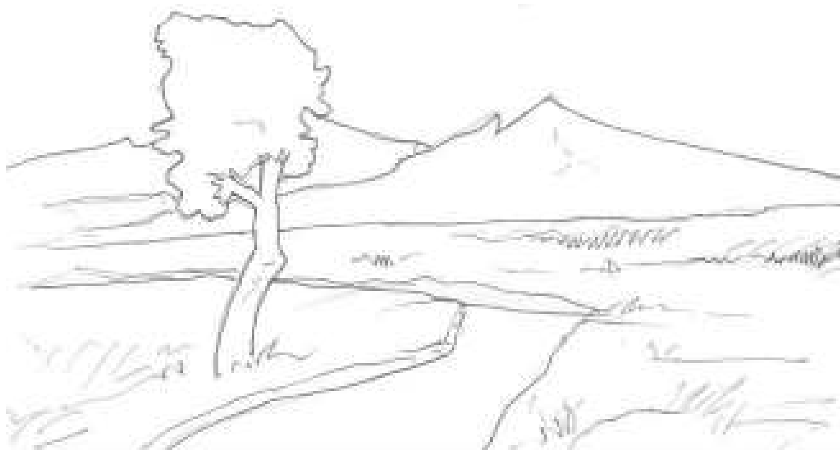
آشنایی شاگردان با رسم‌های تخیلی.

پرسش: از رسم کردن اشکال تخیلی چه احساس برای تان رخ میدهد؟

فعالیت: پیش ازینکه تصاویر و منظره‌ها را رسم کنید، شکل زیر را با دقت نگاه کرده برای چند دقیقه در بارهٔ نقشه آن فکر نمایید؛ سپس آن را در ذهن تان مجسم کنید.

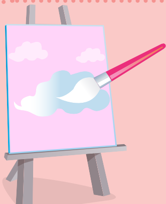

مرحله (۱)

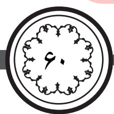

مرحله (۲)

کار خانه‌گی

با استفاده از تصویر کتاب یک رسم تخیلی دیگر را از ذهن خود رسم کرده به صنف بیآورید.

بخش دوم

راهنمای تدریس هنر رسامی

درس ۱ صفحه (۱ و ۲)

زمان تدریس (دوساعت درسی) ساعت اول

عنوان درس	رسم خربوزه	
اهداف عمومی	آشنایی شاگردان با ترسیم شکل خربوزه توسط پنسل و رنگ آمیزی آن	
اهداف آموزشی - دانشی - مهارتی - ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود در پایان این درس به اهداف زیر دست یابند: - شاگردان با طرز ترسیم شکل خربوزه با پنسل و رنگ آمیزی آن آَشنا شوند. - شکل خربوزه را توسط پنسل رسم و رنگ آمیزی کرده بتوانند. - به ترسیم خربوزه توسط پنسل و رنگ آمیزی آن علاقه مند شوند.	
روشهای تدریس	فعالیت‌های گروهی، انفرادی، سؤال و جواب، کار عملی و تمرین	
وسایل تدریس	کتاب، کتابچه، قلم، پنسل پاك، تباشیر، برس و مویک نقاشی، قطی رنگ و ظرف آب	
شیوهٔ ارزیابی	به خاطر ارزیابی درس از شاگردان پرسش های را مطرح کنید.	
فعالیت‌های مقدماتی	ادای سلام و احوال پرسی و تبریکی سال نو تعلیمی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، یاد آوری از دروس کتاب درسی صنف سوم مضمون هنر رسامی.	۵ دقیقه
	پرسش‌های انگیزه یی متن درس: گاهی خربوزه را رسم و رنگ آمیزی نموده اید؟	۵ دقیقه

مدت زمان	فعالیت‌های معلم
۳۵ دقیقه	• خربوزه را روی تخته صنف رسم نموده و پیرامون مرحله‌های آن به شاگردان توضیحات بدهید. • در مورد آخرین مرحلۀ رسم توسط پنسل معلومات بدهید. • طرز رنگ آمیزی شکل خربوزه را عملاً نشان دهید. • کارهای شاگردان را تحت نظر داشته باشید. • کارهای انجام شده یی آن‌ها را ارزیابی نموده و به خاطر تشویق، رسم های تکمیل شده آن‌ها را به دیوار صنف نصب کنید.

کارخانه‌گی

با استفاده از کتاب شکل خربوزه را رسم و رنگ آمیزی کرده روز دیگر به صنف بیاورید.

معلومات بیشتر برای معلم

استاد محترم: سال گذشته شما در مضمون هنر رسامی، کارهای دستی، رسم‌ها، دیزاین‌ها و طرز رنگ آمیزی رسم‌ها را با رسم‌های تخیلی به شاگردان تدریس نمودید، در مضمون هنر رسامی‌صنف چهارم سعی نمودیم که با کمی تفاوت کارهای دستی؛ مانند: دیزاین‌ها، رسم‌های ابتکاری وغیره را در کتاب درسی بگنجانیم. شما می‌توانید که باحوصله مندی به شاگردان در رابطه به سؤالات شان جواب بگویید و مشکلات آنها را حل نمایید.

در درس اول این کتاب نخست شکل خربوزه را توسط پنسل به طور خفیف روی صفحۀ کاغذ رسم نموده؛ سپس آن را توسط رنگ با مویک و یا برس نقاشی رنگ آمیزی کرده، در جریان نقاشی و رنگ آمیزی کوشش کنید تا نقاط تاریک و روشن شکل را در نظر داشته باشید و آن را در شکل نشان دهید.

پرداز: یک اصطلاح هنری است (برجسته نمودن رسم) که در ترسیم اشکال و تصاویر توسط پنسل به صورت سایه دار و روشن جهت برجسته نمودن آن در نظر گرفته می‌شود که به نام پرداز یاد می‌شود.

درس ۳

صفحه (۵ و ٦)

زمان تدریس (دوساعت درسی) ساعت اول

عنوان درس	ترسیم سر فیل	
اهداف عمومی	آشنایی شاگردان با رسامی سر فیل توسط پنسل	
اهداف آموزشی - دانشی - مهارتی - ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان درس به اهداف زیر دست یابند: - شاگردان با رسامی سر فیل آشنا شوند. - سر فیل را رسم کرده بتوانند. - به ترسیم حیوانات علاقه مندی پیدا کنند.	
روشهای تدریس	فعالیت‌های گروهی، انفرادی، سؤال و جواب، کار عملی و تمرین	
وسایل تدریس	کتاب هنر رسامی، پنسل، پنسل پاک، کاغذ، تخته، تباشیر و رنگ	
شیوهٔ ارزیابی	جهت اطمینان یادگیری و تحکیم درس از شاگردان سوال کنید.	
فعالیت‌های مقدماتی	ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، یاد آوری از درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید	۵ دقیقه
	پرسش‌های انگیزه یی متن درس - گاهی سر فیل را توسط پنسل رسم نموده اید؟	۵ دقیقه

فعالیت‌های معلم	مدت زمان
• سر فیل را روی تخته طوری رسم نمایید که شاگردان حرکت دست تان را ببینند. • مراحل رسم را جدا جدا معلومات دهید. • در مورد سکیچ کردن از روی تخته با آن‌ها همکاری نمایید. • در مورد رنگ آمیزی شکل توضیحات بدهید. • رسم‌های شان را تحت نظر داشته باشید. در اخیر ساعت رسم‌های شان را ارزیابی نموده و با خود یاداشت بگیرید.	۳۵ دقیقه

کارخانه‌گی

یکبار دیگر در خانه سر فیل را رسم کنید و به صنف بیاورید.

معلومات بیشتر برای معلم

به پرسش‌های شان پاسخ ارائه کرده بگویید که فیل‌ها در کشورهایی؛ مانند: هندوستان، کانگو، افریقا، برما و در قسمت‌های جنگلی جنوب شرق زنده‌گی می کنند. سکیچ یک اصطلاح هنری است که چنین تعریف می‌شود، ترسیم کردن خطوط بیرونی یک شکل را سکیچ میگویند. طوریکه در سکیچ سر فیل نخست خطوط بیرونی آن در سه مرحله با پنسل خفیف رسم شده؛ سپس سایه و روشنی آن توسط پنسل پرداز داده می‌شود؛ همچنان بعد از تکمیل مراحل تصویر سر فیل توسط پنسل ترسیم و رنگ آمیزی آن تکمیل گردیده که در دروس سوم و چهارم این کتاب به تدریس آن پرداخته شده است.

درس ۱۲

صفحه (۲۳ و ۲٤)

زمان تدریس (دوساعت درسی) ساعت اول

عنوان درس	رسم پرنده	
اهداف عمومی	آشنایی شاگردان با ترسیم پرنده توسط پنسل	
اهداف آموزشی - دانشی - مهارتی - ذهنیتی	از شاگردان انتظار می‌رود در پایان این درس به اهداف زیر دست یابند: - شاگردان با طرز ترسیم پرنده توسط پنسل آشنا شوند. - شکل پرنده را ترسیم کرده بتوانند. - به ترسیم پرنده توسط پنسل علاقه مند شوند.	
روشهای تدریس	توضیحی، گروهی، انفرادی، عملی، سؤال و جواب، کار عملی و تمرین	
وسایل تدریس	کتاب هنر، کتابچه، قلم، پنسل، پنسل پاک، کاغذ، تباشیر، برس نقاشی، قطی رنگ و ظرف آب	
شیوهٔ ارزیابی	جهت اطمینان یادگیری و تحکیم درس از شاگردان چند پرسش طرح نمایید.	
فعالیت‌های مقدماتی	ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، دیدن کار خانه گی، یاد آوری از درس گذشته ارتباط آن با درس جدید.	۵ دقیقه
	پرسش‌های انگیزه یی متن درس: - آیا پرنده را گاهی توسط پنسل رسم نموده اید؟	۵ دقیقه

فعالیت‌های معلم	مدت زمان
• شکل پرنده را روی تخته رسم نموده و پیرامون ترسیم و رنگ آمیزی آن معلومات دهید. • در مورد آخرین مرحلۀ رسم و طرز رنگ آمیزی آن توضیحات دهید. • کارهای شاگردان را تحت نظر داشته؛ سپس ارزیابی کنید.	۳۵ دقیقه

کارخانه گی

به شاگردان هدایت دهید تا رسم پرنده را طبق تصویر کتاب مرحله به مرحله رسم کنند.

معلومات بیشتر برای معلم

استاد محترم: در بارۀ بعضی از اصطلاحات و موضوعات هنر رسامی باید یاد آور شد که: (سکیچ) در اصطلاح هنر رسامی معنای ترسیم کردن را ارائه میکند؛ همچنان موضوع اندازه گیری در هنر رسامی بسیار مهم است؛ زیرا بعد از ارائه جوابات به شاگردان جواب درست را به آن‌ها بگویید و سکیچ منظم اشکال را با سایه و روشنی ذریعۀ پرداز به آن‌ها بفهمانید و ایشان را در نقاشی اشکال به صورت جزئیات و اندازه گیری و تناسبات، دوری و نزدیکی آن آشنا سازید.

در ترسیم و سکیچ اندازه گیری شکل را باید بدانند؛ طوری‌که پنسل را در بین چهار انگشت دست قرار داده و انگشت کلان دست را طرف نوک پنسل برده، دست راست تان را به طرف شکلی که رسم می‌کنید، مستقیماً دراز کرده با چشم راست نوک قلم پنسل را مشاهده و چشم چپ تان را ببندید، عمق، ارتفاع، کوچکی و بزرگی شکل را روی کاغذ توسط پنسل اندازه گیری و نقاط آن را تعیین نموده و بعد رسم کنید.

استاد محترم: از نوشتن پلان تکرار راهنمای تدریس به طور جدا گانه برای هر درس در این کتاب خود داری شده است، شما می‌توانید از پلان راهنمای فوق درتمام درس‌های این کتاب استفاده کنید.

یادداشت: درس‌هایی که در این کتاب زمان گیر باشد، شما می‌توانید آن را درسه ساعت درسی تدریس کنید.